

УДК 364-78:364.62-43-053.2

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.5.15>

**Юлія НІКОЛАЙЧУК**

здобувачка третього (освітнього-наукового) рівня вищої освіти кафедри соціальної освіти та соціальної роботи, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, вул. Пирогова 9, м. Київ, Україна, 02000

**ORCID:** 0009-0000-7879-1242

**Бібліографічний опис статті:** Ніколайчук, Ю. (2025). Соціальна підтримка сімей з дітьми у діяльності центрів сім'ї: сучасний стан. *Ввічливість. Humanitas*, 5, 128–135, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.5.15>

## СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА СІМЕЙ З ДІТЬМИ У ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ СІМ'Ї: СУЧАСНИЙ СТАН

У статті здійснено аналіз сучасного стану соціальної підтримки сімей з дітьми у діяльності центрів сім'ї. Актуальність дослідження зумовлена зростанням потреби у професійній соціальній підтримці родин, особливо в умовах повномасштабного воєнного вторгнення в Україну. У статті здійснено теоретичний аналіз поняття «соціальна підтримка» у контексті соціальної роботи, розглянуто різні наукові підходи до його трактування. Узагальнено погляди вітчизняних науковців, які визначають соціальну підтримку як систему державних заходів, професійних дій та послуг, спрямованих на забезпечення належних умов життя для осіб і сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. На основі аналізу міжнародного досвіду охарактеризовано функціонування центрів сімейної підтримки у різних країнах світу. Розглянуто діяльність Київського міського центру сім'ї «Родинний дім»: нормативно-правові засади діяльності центру, його місію, основні завдання та ключові напрями роботи. Подано статистичний аналіз динаміки діяльності Київського міського центру сім'ї за період 2022 – перше півріччя 2025 року. Виявлено стабільну позитивну динаміку щодо кількості охоплених осіб (від 15318 у 2022 році до 23166 у 2024 році) та обсягу наданих послуг (від 21141 до 35894 відповідно). У статті узагальнено ключові особливості ефективної роботи центрів сім'ї: комплексність підходу, превентивна спрямованість, використання сучасних підходів, перевага групових форм роботи, розвинена партнерська мережа, адаптованість до потреб громади. Визначено перспективні напрями розвитку таких закладів, зокрема розвиток мобільних форм роботи, впровадження цифрових технологій, посилення співпраці, створення системи моніторингу та оцінки ефективності. Дослідження доводить, що центри сім'ї є необхідним елементом соціальної інфраструктури, особливо в умовах кризових викликів, їхня діяльність сприяє зміцненню інституту сім'ї, формуванню культури відповідального батьківства та забезпеченню психологічного благополуччя всіх членів родини.

**Ключові слова:** соціальна підтримка, центр сім'ї, соціальна робота з сім'єю, превентивна діяльність, групова робота.

**Yuliia NIKOLAICHUK**

PhD Student (Third Level of Higher Education) at the Department of Social Education and Social Work, Ukrainian State University named after Mykhailo Drahomanov, 9 Pyrohova str., Kyiv, Ukraine, 02000

**ORCID:** 0009-0000-7879-1242

**To cite this article:** Nikolaichuk, Y. (2025). Sotsialna pidtrymka simey z ditmy u diialnosti tsentriv simi: suchasnyi stan [Social Support for Families with Children in the Activities of Family Centers: Current State]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 5, 128–135, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.5.15>

## SOCIAL SUPPORT FOR FAMILIES WITH CHILDREN IN THE ACTIVITIES OF FAMILY CENTERS: CURRENT STATE

The article analyzes the current state of social support for families with children in the activities of family centers. The relevance of the study is determined by the growing need for professional social support for families, especially under the conditions of the full-scale military invasion of Ukraine. The paper provides a theoretical analysis of the concept of

*«social support» in the context of social work and examines various scientific approaches to its interpretation. The views of Ukrainian scholars are summarized, defining social support as a system of state measures, professional actions, and services aimed at ensuring proper living conditions for individuals and families in difficult life circumstances. Based on the analysis of international experience, the functioning of family support centers in different countries is characterized. The activities of the Kyiv City Family Center «Rodynnyi Dim» are considered, including the legal framework of its operation, its mission, main tasks, and key areas of work. A statistical analysis of the dynamics of the Center's activities for the period from 2022 to the first half of 2025 is presented. A stable positive trend is revealed in both the number of persons covered (from 15318 in 2022 to 23166 in 2024) and the volume of services provided (from 21141 to 35894, respectively). The article summarizes the key features of the effective functioning of family centers: a comprehensive approach, preventive orientation, use of modern methods, emphasis on group forms of work, a well-developed partnership network, and adaptability to community needs. The paper identifies promising directions for the development of such institutions, including the expansion of mobile forms of work, the implementation of digital technologies, strengthening intersectoral cooperation, and the creation of a system for monitoring and evaluating effectiveness. The study proves that family centers are an essential element of social infrastructure, especially under crisis conditions; their activities contribute to strengthening the family institution, fostering a culture of responsible parenthood, and ensuring the psychological well-being of all family members.*

**Key words:** social support, family center, social work with families, preventive activities, group work.

**Постановка проблеми.** Соціальна підтримка сімей з дітьми залишається одним із пріоритетних напрямів соціальної політики як в Україні, так і в багатьох країнах світу. Центри сімейної підтримки виступають важливою ланкою у системі соціального обслуговування населення, забезпечуючи доступність професійної допомоги та створюючи умови для гармонійного розвитку родин. Особливої актуальності питання організації роботи таких закладів набуло в умовах повномасштабного воєнного вторгнення в Україну, коли значно зросла потреба в психологічній підтримці, соціальній адаптації внутрішньо переміщених осіб та подоланні наслідків травматичних подій.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблематика соціальної підтримки сімей з дітьми та діяльності центрів сімейної підтримки перебуває в полі зору як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, що свідчить про актуальність і міждисциплінарний характер даної теми. Теоретичні аспекти соціальної підтримки та сімейно-орієнтованого підходу розглядалися у працях низки українських науковців. Зокрема, А. Капська, І. Головатий, С. Толстоухова досліджували соціальну підтримку як систему державних заходів для певних соціальних груп та визначали соціальну підтримку як «сукупність спеціальних державних заходів, спрямованих на створення належних умов життя для певних соціальних груп, сімей чи осіб, які стикаються з труднощами у виконанні своїх життєвих функцій» (Капська, Головатий, Толстоухова, 2000, с. 192). У словнику М. Головатого та М. Панасюка соціальну підтримку визначено як «систему послуг, що

надаються громадянам, які тимчасово опинилися у скрутному матеріальному становищі, з метою забезпечення їх необхідними ресурсами – інформацією, фінансами, кредитами, можливістю навчання, правовим захистом та пільгами» (Головатий, Панасюк, 2005, с. 342). Українська дослідниця О. Безпалько аналізувала соціальну підтримку у контексті діяльності суб'єктів соціальної роботи та визначала її як «систему дій суб'єктів соціальної роботи, спрямованих на розв'язання проблем осіб, які опинилися у складних життєвих ситуаціях, через надання допомоги чи соціальних послуг, головною метою яких є забезпечення соціальної захищеності людини» (Безпалько, 2012, с. 180). Дослідники І. Козубовська та І. Мигович вбачали у соціальній підтримці «комплекс заходів, спрямованих на допомогу окремим категоріям громадян, що перебувають у важкому економічному становищі, шляхом забезпечення їх необхідною інформацією, фінансовими ресурсами, навчанням, пільгами та правовим захистом» (Козубовська, Мигович, 2001, с. 71). С. Гунько, В. Лях виокремили такі напрями соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю: матеріально-побутовий, психосоціальний, правовий та адвокаційний, освітньо-професійний, культурно-громадянський і цифровий (Гунько, Лях, 2025, с. 6).

Щодо проблеми соціальної підтримки сімей з дітьми, то науковці досліджували окремі напрями, зокрема, соціальний захист сімей з дітьми (Бориченко, 2015; Петрович, 2018), соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту (В. Андрєєнкова, 2015; Литвинов, 2019),

соціально-педагогічна робота з батьками щодо підтримування ними дітей (Лехолетова, Лях, Петрович, Спіріна, 2022).

Аналіз наукової літератури засвідчує, що попри наявність досліджень окремих аспектів соціальної підтримки сімей, залишається недостатньо вивченим питання комплексного аналізу діяльності центрів сім'ї в Україні в умовах воєнного стану, їхньої трансформації від превентивної моделі до функціонування як стабілізаційних майданчиків, а також обґрунтування ефективності різних форм роботи з родинами. Відсутні систематизовані дослідження динаміки показників діяльності таких закладів, що ускладнює об'єктивну оцінку їхньої ефективності та перспектив розвитку. Також потребує подальшого вивчення питання інтеграції міжнародного досвіду роботи центрів сімейної підтримки в українську практику з урахуванням специфіки воєнного часу та відновлення суспільства.

**Мета статті** полягає у комплексному аналізі сучасного стану соціальної підтримки сімей з дітьми у діяльності центрів сім'ї, визначенні основних напрямів роботи та узагальненні ефективних практик вітчизняного та зарубіжного досвіду.

**Виклад основного матеріалу.** Поняття «соціальна підтримка» у науковій літературі трактується по-різному. Зокрема, соціальну підтримку розуміють як допомогу, яку людина може отримати завдяки своїм соціальним зв'язкам з іншими особами, групами чи спільнотам (Cutrona, 2021). В іншому трактуванні її визначають як «вербальні та невербальні взаємодії між тими, хто надає допомогу, і тими, хто її отримує, що зменшують невизначеність життєвої ситуації та сприяють відчуттю впевненості у складних обставинах, оскільки тісно пов'язані з комунікативною поведінкою» (Бондаренко, 2016, с. 19). Досліджували соціальну підтримку як групу людей – членів родини, друзів, сусідів чи представників громади, які готові надати психологічну, фізичну або матеріальну допомогу у разі потреби (Bruner, Greenberg, 2002). Це визначення підкреслює різноманітність форм і типів підтримки, що можуть надаватися людині.

Отже, соціальна підтримка в соціальній роботі розглядається як багатовимірне явище, що охоплює як державні механізми допомоги,

так і професійну діяльність фахівців, спрямовану на відновлення, розвиток та захист життєвих можливостей людини. Узагальнення наукових підходів до трактування поняття «соціальна підтримка» дає підстави розглядати її як цілеспрямовану діяльність державних і недержавних інституцій, фахівців соціальної сфери та громадських об'єднань, спрямовану на забезпечення належних умов для подолання чи пом'якшення життєвих труднощів людини, відновлення її соціальних функцій і зміцнення здатності до самостійного життя в суспільстві.

У цьому контексті особливого значення набуває розбудова ефективної системи установ і служб, які безпосередньо здійснюють соціальну підтримку населення. Серед них важливе місце посідають центри соціальної підтримки для сімей, що функціонують як осередки надання комплексної допомоги. Вони не лише мають можливість реагувати на проблеми, з якими стикаються сім'ї, а й виконувати профілактичну, консультативну, освітню та ресурсну функції, сприяючи зміцненню сімейних стосунків, підвищенню батьківського потенціалу й формуванню навичок самодопомоги. Таким чином, діяльність центрів для сімей виступає важливим інструментом реалізації соціальної підтримки на практичному рівні, забезпечуючи її доступність, адресність і ефективність у сучасних соціально-економічних умовах.

Центри сімейної підтримки є закладами, що надають комплексні соціальні послуги родинам, дітям та молоді. У міжнародній практиці такі заклади мають різні назви: Family Resource Centers, Family Support Centers, Family Success Centers, Parent Child Centers. Незалежно від найменування, їх об'єднує спільна місія – зміцнення системи через надання доступних, якісних послуг. Згідно з дослідженнями, центри сімейної підтримки функціонують як доброзичливі центри громадських послуг та можливостей, розроблені для зміцнення сімей, їхня діяльність відображає та реагує на специфічні потреби, культурні особливості та інтереси громад і населення, яке вони обслуговують (Family Resource Centers, 2021). Важливою характеристикою таких закладів є відсутність стигматизації клієнтів та фокус на розвитку сильних сторін родини, а не лише на вирішенні проблем.

В Україні система центрів для сімей розвивалася з початку 2000-х років. Київський місь-

кий центр сім'ї «Родинний дім» є показовим прикладом функціонування закладу соціальної підтримки сімей, дітей та молоді в Україні. Центр було утворено у 2002 році як комунальний заклад, підпорядкований Службі у справах дітей та сім'ї виконавчого органу Київської міської ради.

Відповідно до чинного Положення про центр, основними завданнями закладу визначено: популяризацію інституту сім'ї; сприяння поширенню форм сімейного виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування; профілактику дитячої бездоглядності; створення умов для розкриття творчого потенціалу сім'ї; формування культури відповідального батьківства; участь у заходах щодо оздоровлення та відпочинку дітей; запобігання та протидію будь-яким проявам дискримінації. Місія центру визначається як підтримка та розвиток сім'ї як основи суспільства, створенню безпечного й сприятливого середовища для дітей, особливо тих, що потребують особливої уваги та захисту, формування культури відповідального батьківства, популяризація сімейних цінностей, сприяння творчому розвитку родин і запобігання будь-яким проявам дискримінації та соціального відчуження.

Основна робота центру полягає у превентивній діяльності (первинна профілактика) у роботі із сім'ями – це комплекс соціальних, психолого-педагогічних, правових та інших заходів, спрямованих на запобігання виникненню негативних явищ у житті родини, зниження ризиків, зміцнення сімейного благополуччя та створення умов для здорового розвитку всіх її членів до появи будь-яких проблем.

На основі аналізу діяльності Київського міського центру сім'ї «Родинний дім» можна виділити п'ять основних напрямків роботи: робота з дітьми та підлітками; робота з батьками; робота з родинами; робота з партнерськими громадськими організаціями; організація та проведення соціокультурних заходів.

Робота з дітьми та підлітками передбачає реалізацію різних форм роботи: тематичні творчі майстер-класи, індивідуальні консультації з психологом, групові психологічні арт-терапевтичні заняття, інтерактивні тематичні навчальні курси, тренінги, роботу підліткового клубу та скаутського гуртка, денні табори тощо. За перше півріччя 2025 року цим напрямом

охоплено понад 2900 осіб. Робота з батьками здійснюється через індивідуальні консультації з психологом, курси арт-терапії, жіночі групи підтримки, клуби взаємодопомоги. За перше півріччя 2025 року проведено 231 індивідуальну консультацію, охоплено понад 370 осіб груповими формами роботи. Робота з родинами є центральним напрямом діяльності та включає групові психологічні сімейні консультації, щотижневі розвиваючі заняття для батьків із дітьми до 6 років, сімейні творчі майстерні, щорічні профілактичні медичні огляди, банк одягу, забезпечення школярів канцелярським спорядженням. За перше півріччя 2025 року заняттями для батьків з дітьми охоплено 342 дитини та 312 дорослих, з них 66 родин внутрішньо переміщених осіб та 255 сімей у складних життєвих обставинах.

Діяльність Центру демонструє, що саме групова форма роботи є найбільш дієвою для родин, які перебувають у складних життєвих обставинах або є внутрішньо переміщеними особами. Це зумовлено почуттям приналежності, підтримкою «рівний-рівному», ефективним засвоєнням через практику, зміцненням сімейних зв'язків, розвитком культури взаємодопомоги та раціональним використанням ресурсів. Це узгоджується з міжнародною практикою. Досвід діяльності центру засвідчує, що команда висококваліфікованих працівників вирішує конфлікти між батьками та дітьми, поведінкові проблеми дітей, вживання психоактивних речовин, домашнє насильство, житлові питання та стресові фактори, пов'язані з бідністю, використовуючи комбінацію сімейного та індивідуального консультування, батьківської освіти та підтримки.

Організація соціокультурних заходів включає широкий спектр активностей від родинних фестивалів до масштабних міських програм. Особливо важливим є напрям організації тематичних інтерактивних заходів арт-терапевтичного спрямування в закладах загальної середньої освіти. Протягом 2022–2024 років проведено 790 заходів, охоплено більше 30000 дітей (близько 40% – діти внутрішньо переміщених осіб), участь взяли понад 100 шкіл.

Робота з партнерськими організаціями стала важливим інструментом успішної реалізації соціальних проєктів. Центр активно співпрацює з організаціями «Save Ukraine», «Unit»,

«Scouts of Ukraine», LHSI, ICDI, Товариством Червоного Хреста України, що дозволяє розширити спектр послуг та охопити більшу кількість клієнтів.

Аналіз статистичних показників діяльності Київського міського центру сім'ї «Родинний дім» за 2020–2025 роки демонструє значне зростання обсягів наданих послуг.

Аналіз статистичних даних свідчить про поступове розширення масштабів діяльності Київського міського центру сім'ї у напрямі надання соціальної підтримки сім'ям з дітьми. Простежується стабільна позитивна динаміка щодо кількості осіб, охоплених різними формами допомоги, та зростання кількості наданих послуг, що вказує на підвищення ефективності функціонування центру.

У 2022 році спеціалістами центру було охоплено 15318 осіб та надано 21141 послугу, серед яких 1960 осіб отримали індивідуальні консультації психологів і юристів (2291 послуга), а 13358 осіб узяли участь у різних формах роботи, у межах яких було надано 18850 послуг. Даний період характеризувався активізацією діяльності у кризових умовах воєнного стану, що зумовило домінування групових форм роботи, спрямованих на оперативне реагування на потреби сімей. У 2023 році спостерігається суттєве збільшення обсягів діяльності: 22958 осіб було охоплено, а загальна кількість наданих послуг сягнула 32533. З них 2417 осіб скористалися індивідуальними консультаціями (4558 послуг), а 20 541 особа брала участь у інших формах роботи (27975 послуг). Порівняно з попереднім роком, кількість клієнтів зросла майже на 50%, а обсяг послуг – більш ніж на 53%, що свідчить про посилення довіри до центру та розширення спектра надання підтримки. У 2024 році загальна кількість охоплених осіб становила 23166, а наданих послуг – 35894. При цьому зменшилася частка індивідуальних консуль-

тацій (955 осіб, 1798 послуг) і суттєво зросла кількість учасників групових форм (22211 осіб, 34096 послуг). Це може свідчити про зміщення акценту в роботі центру на групові форми діяльності, що дозволяють одночасно охопити більше сімей, а також про інтеграцію індивідуальних консультацій у загальні програми соціальної та психологічної підтримки. Протягом першого півріччя 2025 року центр уже охопив 12687 осіб і надав 14164 послуги, з яких 732 особи отримали індивідуальні консультації (712 послуг), а 11955 осіб взяли участь у інших формах роботи (13452 послуги). Навіть за півроку показники становлять понад половину річного обсягу попереднього року, що дає підстави прогнозувати стабільну діяльність центру і подальше зростання результатів до кінця року.

Загалом динаміка показників засвідчує підвищення ефективності роботи центру, розширення масштабів його діяльності та зростання попиту на послуги соціальної підтримки. Таким чином, Київський міський центр сім'ї «Родинний дім» утверджується як важливий суб'єкт системи соціальної підтримки сімей у місті, який гнучко реагує на виклики часу, впроваджує інноваційні підходи в роботі з родинами та забезпечує сталість надання соціальних послуг навіть у складних соціально-політичних умовах. Динаміка показників засвідчує, що Київський міський центр сім'ї «Родинний дім» адаптує послуги до потреб клієнтів і активно реалізує функцію соціальної підтримки сімей з дітьми. Центр виступає важливою ланкою міської системи соціального захисту, забезпечуючи доступність, багатофункціональність та ефективність допомоги у складних життєвих обставинах.

Аналіз діяльності Київського міського центру сім'ї «Родинний дім» демонструє здатність таких закладів до швидкої адаптації в кризових умовах. Трансформація від класичної моделі превентивної роботи до функціонування як

Таблиця 1

## Аналіз динаміки діяльності Київського міського центру сім'ї за 2022 – I півріччя 2025 року

| Рік /<br>Період | Загальна кількість<br>охоплених осіб | Загальна кількість<br>наданих послуг | Індивідуальні<br>консультації (осіб) | Групові форми роботи<br>(охоплено осіб) |
|-----------------|--------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|-----------------------------------------|
| 2022            | 15 318                               | 21 141                               | 1 960                                | 13 358                                  |
| 2023            | 22 958                               | 32 533                               | 2 417                                | 20 541                                  |
| 2024            | 23 166                               | 35 894                               | 955                                  | 22 211                                  |
| I півріччя 2025 | 12 687                               | 14 164                               | 732                                  | 11 955                                  |

стабілізаційного майданчика в умовах війни підтверджує гнучкість та життєздатність інституту центрів сімейної підтримки. Сучасні центри сім'ї виконують важливу роль у системі соціальної підтримки населення, забезпечуючи комплексний підхід до роботи з родинами через превентивні програми, психологічне консультування, освітні та розвиткові заняття, організацію дозвілля та культурних заходів.

Ключовими особливостями ефективної роботи центрів сім'ї є:

- комплексність підходу – охоплення всіх членів родини та надання різноманітних видів послуг;
- превентивна спрямованість – робота до появи кризових ситуацій; використання сучасних підходів;
- перевага групових форм роботи;
- партнерська мережа;
- адаптованість до потреб громади.

Перспективними напрямками розвитку центрів сім'ї можуть стати розвиток мобільних форм роботи, впровадження цифрових техно-

логій, посилення міжсекторальної співпраці, розвиток програм підтримки для різних категорій сімей, створення системи моніторингу та оцінки ефективності, розширення волонтерської бази.

**Висновки.** Досвід функціонування Київського міського центру сім'ї «Родинний дім» засвідчує, що центри сімейної підтримки є необхідним елементом соціальної інфраструктури, особливо в умовах кризових викликів. Їхня діяльність сприяє зміцненню інституту сім'ї, формуванню культури відповідального батьківства, профілактиці соціального відчуження та забезпеченню психологічного благополуччя всіх членів родини.

Подальші дослідження мають зосередитися на детальному вивченні довгострокових ефектів участі родин у програмах центрів сімейної підтримки, порівняльному аналізі різних моделей організації таких закладів, розробці стандартів якості послуг та системи підготовки фахівців для роботи в умовах множинних криз сучасності.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрєєнкова В.Л., Бандурка І.О., Бочкор Н.П. та ін. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту: навчально-методичний посібник. К.: Агентство «Україна». 2015. 424 с.
2. Безпалько О. В. Підтримка соціальна. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / ред. І. Д. Зверєвої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. С. 161–162.
3. Бондаренко Н. Соціальна підтримка як загальнолюдська потреба в контексті вирішення завдань соціальної роботи з особами із проблемами психічного здоров'я. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2016. Вип.1(38). С. 58–62.
4. Бориченко К. В. Соціальний захист сімей з дітьми за законодавством України: монографія. Одеса: Фенікс, 2015. 302 с. URL: [http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3095/Borichenko\\_mo%2B%D0%BF%D1%80\\_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3095/Borichenko_mo%2B%D0%BF%D1%80_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (дата звернення: 19.10.2025)
5. Головатий М. Ф., Панасюк М. Б. Соціальна політика і соціальна робота : термінологічно-понятійний словник. Київ : МАУП, 2005. 560 с.
6. Гунько С., Лях В. Напрями соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю в територіальній громаді. *Вісник гуманітарних наук. Humanitas*. 2025. №4. С. 5–21. URL: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/article/view/3035/2853> (дата звернення: 2.10.2025)
7. Литвинов Н.А. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту на Донбасі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2019. №1 (324) березень. Ч. 1. С. 43–52. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4294/7.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 10.10.2025)
8. Лях Т., Лехолетова М., Петрович В., Спіріна Т. Соціально-педагогічна робота з батьками щодо підтримки ними дітей у період війни. *Вісник гуманітарних наук. Humanitas*. 2022. №2, С. 24–30. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41460/1/Liakh%2C%20T.%2C%20Lekholetova%2C%20M.%2C%20Petrovych%2C%20V.%2C%20Spirina%2C%20T.%20%20282022%29.pdf> (дата звернення: 22.10.2025)
9. Петрович Ж. В. Система захисту дітей в Україні: компоненти та кроки до оновлення. *Особистість у просторі виховних інновацій*. 2018. №4. С. 280–285.
10. Понятійно-термінологічний словник з соціальної роботи / ред. І. В. Козубовської, І. І. Мигович. Ужгород : Мистецька лінія, 2001. 152 с.
11. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / ред. А. Й. Капської, І. М. Головатий, С. В. Толстоухової. Київ : УДЦССМ, 2000. 260 с.

12. Cutrona C. E. Stress and Social Support in Search of Optimal Matching / Carolyn E. Cutrona. *Journal of Social and Clinical Psychology*. Vol. 9. No. 1. 2021. P. 3–14.
13. Bruner C., Greenberg M. Family Resource Centers: A State Comparison. National Center for Service Integration. 2002. 156 p.
14. Family Resource Centers: Vehicles for Change. Children and Family Futures. 2021. 42 p.
15. National Family Support Network. Standards and Quality Indicators for Family Strengthening and Support Programs. 2018. 68 p.
16. UNICEF. Ukraine Situation Report. 2023. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/reports/ukraine-situation-report>

#### REFERENCES:

1. Andrieienkova, V.L., Bandurka, I.O., Bochkor, N.P. ta in. (2015). Sotsialno-pedahohichna ta psykholohichna dopomoha simiam z ditmy v period viiskovoho konfliktu: navchalno-metodychnyi posibnyk. [Social-pedagogical and psychological assistance to families with children during the military conflict: educational and methodological manual], K.: Ahentstvo «Ukraina», 424. [in Ukrainian]
2. Bezpalko, O. V. (2012). Pidtrymka sotsialna. Entsyklopediia dlia fakhivtsiv sotsialnoi sfery [Social support. Encyclopedia for specialists in the social sphere]/ red. I. D. Zvierievoi. Kyiv, Simferopol : Universum, 161–162. [in Ukrainian]
3. Bondarenko, N. (2016). Sotsialna pidtrymka yak zahalnoliudska potreba v konteksti vyrishennia zavdan sotsialnoi roboty z osobamy iz problemamy psykhichnoho zdorovia [Social support as a universal human need in the context of solving tasks of social work with persons with mental health problems]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia: Pedahohika. Sotsialna robota*, Vyp.1(38), 58–62. [in Ukrainian]
4. Borychenko, K. V. (2015). Sotsialnyi zakhyst simiei z ditmy za zakonodavstvom Ukrainy : monohrafiia. [Social protection of families with children under the legislation of Ukraine: monograph]. Odesa : Feniks, 302. Retrieved from: [http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3095/Borichenko\\_mo%2B%D0%BF%D1%80\\_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3095/Borichenko_mo%2B%D0%BF%D1%80_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (data zvernennia: 19.10.2025) [in Ukrainian]
5. Holovaty, M. F., Panasiuk, M. B. (2005). Sotsialna polityka i sotsialna robota : terminolohichno-poniatiini slovnyk. [Social policy and social work: terminological and conceptual dictionary] Kyiv : MAUP, 560. [in Ukrainian]
6. Hunko, S., Liakh, V. (2025). Napriamy sotsialnoi pidtrymky vnutrishno peremishchenykh osib z invalidnistiu v terytorialnii hromadi. [Directions of social support for internally displaced persons with disabilities in the territorial community]. *Vvichlyvist. Humanitas*. №4. 5–21. Retrieved from: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/article/view/3035/2853> (data zvernennia: 2.10.2025) [in Ukrainian]
7. Lytvynov, N.A. (2019). Sotsialno-pedahohichna ta psykholohichna dopomoha simiam z ditmy v period viiskovoho konfliktu na Donbasi. [Socio-pedagogical and psychological assistance to families with children during the military conflict in Donbas]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka: Pedahohichni nauky*. №1 (324) berezen. Ch. 1, 43–52. Retrieved from: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4294/7.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (data zvernennia: 10.10.2025) [in Ukrainian]
8. Liakh, T., Lekholetova, M., Petrovych, V., Spirina, T. (2022). Sotsialno-pedahohichna robota z batkami shchodo pidtrymky nymy ditei u period viiny. [Socio-pedagogical work with parents to support their children during the war]. *Vvichlyvist. Humanitas*. №2, 24–30. Retrieved from: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41460/1/Liakh%2C%20%20T.%2C%20%20Lekholetova%2C%20%20M.%2C%20%20Petrovych%2C%20%20V.%2C%20%20Spirina%2C%20%20T.%20%20%282022%29.pdf> (data zvernennia: 22.10.2025) [in Ukrainian]
9. Petrochko, Zh. V. (2018). Systema zakhystu ditei v Ukraini: komponenty ta kroky do onovlennia. [Child protection system in Ukraine: components and steps to update]. *Osobystist u prostori vykhovnykh innovatsii*, №4, 280–285. [in Ukrainian]
10. Poniatiino-terminolohichni slovnyk z sotsialnoi roboty. (2001). [Conceptual and terminological dictionary of social work]/ Red. I. V. Kozubovskoi, I. I. Myhovych. Uzhhorod : Mystetska liniia, 152 [in Ukrainian]
11. Slovnyk-dovidnyk dlia sotsialnykh pedahohiv ta sotsialnykh pratsivnykiv. (2000) [Dictionary-reference for social teachers and social workers]. Red. A. Y. Kapskoi, I. M. Holovaty, S. V. Tolstoukhovoi. Kyiv : UDTsSSM, 260. [in Ukrainian]
12. Cutrona, C. E. (2021). Stress and Social Support in Search of Optimal Matching / Carolyn E. Cutrona. *Journal of Social and Clinical Psychology*. Vol. 9, No. 1, 3–14.
13. Bruner, C., Greenberg, M. (2002). Family Resource Centers: A State Comparison. National Center for Service Integration. 156
14. Family Resource Centers: Vehicles for Change. (2021). Children and Family Futures. 42

15. National Family Support Network. (2018). Standards and Quality Indicators for Family Strengthening and Support Programs. 68

16. UNICEF. Ukraine Situation Report. 2023. Retrieved from: <https://www.unicef.org/ukraine/reports/ukraine-situation-report>

Дата надходження статті: 01.11.2025

Дата прийняття статті: 12.11.2025

Опубліковано: 12.12.2025